

ТРИАДНО-МЕТОДОЛОГІЧНА ІНТЕРПРЕТАЦІЯ ТРАНЗИТНОГО ШЛЯХУ ПОЛІТИЧНОЇ ПАРТІЇ

Леценко В. М.

У статті розроблюються три нові політологічні ідеї: 1) будь-яка політична партія не має бути «призначеною зверху», а мусить виникати в надрах низовонародної соціальної системи; 2) на шляху до статусу інституціоналізованої структури політичної системи будь-яка партія має пройти апробацію на площинах трьох політичних полів (місцевого або «низовонародного», середнього або «публічної політики», верхнього або «легітимної політики»); 3) будь-яка партія мусить мати квадратну конструкцію (соціальна база, політична платформа, політична програма, політична ідеологія). Із цих «структурно комплексних» ідей автор складає каркас сучасної партієтворчої концепції.

Ключові слова: *політична партія, партієтворча концепція, громадянське суспільство, політична сфера.*

Three new political approaches have been elaborated in the article: 1) no political party can be organized «from the top», it should be created at the «bottom» level of the social system; 2) on its way from the state of the institutionalized structure of the political system any political party should be probated at three political levels (local - «bottom», medium - «public» and upper - «legal»); 3) any political party should be of «square» structure (social basis, political platform, political program, political ideology). According to this «structural-integrated» approach the author of the article presents a modern party-formative concept.

Keywords: *political party, party-formative concept, civil society, political sphere.*

У запропонованій статті зашифровано кілька не надто популярних у нас думок, – та ще й таких, про які мали б пам'ятати у колах правлячого політикуму, – особливо у контекстному зв'язку з політичною реформою, яка буцімто «радикально ще триває». Перш ніж вказати на ті думки, зазначимо: у країні, де на обох рівнях суспільної свідомості – буденному й теоретичному – ледь не на кожному кроці мимовільно та стихійно плутають «державу» і «суспільство», – у тій країні «немає жодної позадержавної сфери діяльності, ... всі соціальні процеси можливі лише як державні, а всі державні стосунки ототожнюються із суспільними» [9, с. 436].

На фоні цієї сумної картини (яка дуже вже нагадує сьогоденну Україну) окреслюється й наша дослідницька мета. За М. Вебером, «мета – це таке уявлення про результат, яке стає причиною дії...» [7, с. 229]. Отже, прагнемо такого результату, коли можна буде зрозуміти, чому у такій країні мало хто відає: 1) про дуалітет політичної та соціальної систем (які, взаємодіючи, й «кличуть до життя» політичні партії» [1, с. 69-70]); 2) про те, що й сама держава є соціальним інститутом (не тільки за генезою, а й через адекватну/неадекватну життєдіяльність політичних партій [9, с. 336-338]); 3) про те, що у цивілізованому соціумі політичні партії не призначаються державою «зверху» та ще й «під конкретних лідерів»; 4) зрештою, про те, що в нормальному людському середовищі партії народжуються у народних низах та у гуші повсякденних буденних справ поточного життя, і до того ж виникають далеко не в такому «чистесенькому вигляді», як у давніх еллінів богиня Афродіта з піни морської....

Процес пізнання у будь-якій науковій галузі, зазначав А. Грамші, «тісно пов'язаний із прогресом інструментів дослідження, тобто з методологією...» [11, с. 296]. Наш методологічний інструментарій складають три основні дослідницькі гносеологеми: генетична тріада, функціональна тріада (обидві – з «Науки логіки» Гегеля [10, с. 166-168, 200-201]) і веберівська концепція «ідеального типу». Апробувавши образ політичної партії у даному трикутнику, говорячи словами М. Вебера, «ми зможемо досягнути його з усією концептуальною чіткістю *тільки у вигляді ідеального типу*...» [7, с. 244].

На висвітлення бодай прелімінарних теоретичних концептів нашої теми викристалізовується такий дослідницький ланцюг: 1) генетична тріада Гегеля вимальовує *першостадійну фазу зачаткування протопартії* у надрах соціальної системи ім'ярек-країни; 2) *функціональна тріада* Гегеля принципово окреслює, користуючись термінологією І. М. Варзара, «транзицію протопартії полем публічної політики до правом легітимованого поля всієї політичної сфери» [4]; 3) викладена вище *концепція ідеального типу* М. Вебера пунктирно вимальовує результуючий образ партії уже в якостях самодостатнього політичного суб'єкта. Залишається вдатися до найлапідарнішого нюансного прояснення означених вище «недомовленостей».

Соціальна система – це самосформовані муніципальні структури, територіальні громади, громадсько-культурницькі, господарсько-діяльнісні, релігійно-етичні, професійно-самодіяльніцькі та інші організації, об'єднання, асоціації, утворення тощо. У цьому мікросередовищі і народжуються різноманітні політико-партійні феномени та процеси. Якщо в ім'ярек-країні

«є в наявності» мінімумний набір означених соціальних протополітичностей, у ній уже існує зріле (чи зріюче) **громадянське суспільство**. Немає усього цього, – в тій країні є лише «просто населення», якому можна нав'язати («призначити зверху») будь-які «атрибуції цивілізованості»: конституційний лад, тип політичного режиму, модус державного устрою, форму політичного правління, модель управління суспільними справами і, зрештою, – будь-яку партійно-політичну систему.

Політична сфера – це царина суспільного життя, в якій люди задовольняють свої політичні потреби та реалізують свої політичні інтереси, на підставі чого вони мають можливість свідомо ставити перед собою відповідні цілі, завдання і проблеми політичного гатунку на перспективу. Найбільш цілісним та ефективним «об'єктиватором» цих політичних матерій є політична партія [2, с. 68, 101]. Три парні сутності, які люди щомиті переслідують у політичному житті (потреби – інтереси, цілі – мотиви, завдання – проблеми), зумовлюють потрібну елементну структуру самої політичної сфери. На думку І. М. Варзара, це, по-перше, – **відносини** людей з приводу найважливішого для них у політичній сфері (наприклад, політико-громадянські свободи, права людини, свобода пересування, право на освіту та інформацію, право на об'єднання у партії та організації тощо). По-друге, це – **інститути**, що їх люди створюють задля «фіксації на свою користь» прийнятних для них відносин у політичній сфері. Провідними та формотворчими політичними інститутами є: 1) держава як чиновно-бюрократичний апарат, 2) трикутник політичної влади (законодавчої, виконавчої і судової), 3) політична опозиція і 4) політичні партії [5, №1, с. 37-38]. Цей квадрат інституцій і складає згадане «поле легітимної політики», куди прямують протопартії на шляху становлення інституціоналізованими в політичній сфері політичним, а не напівсоціальним феноменом [4]. По-третє, це – **ідеї або ж погляди людей** на свої відносини та інститути у політичній сфері [2, с. 65-66].

Усе життя у політичній сфері, зазначав М. Вебер, «роблять головою, а не якимось іншими частинами тіла або душі» [7, с. 174]. У цій «інтелігібельній тональності» ми наважуємось стверджувати:

1) на всьому шляху від соціальної системи до політичної системи члени одної якоїсь партії мають свідомо втілювати концентровану розумність, аби являти собою світові «спільноту однодумців, здатних до однотипової діяльності» в політичній сфері;

2) доки протополітичні групи і об'єднання з «громадянськими відтінками» в програмі й ідеології (згадаймо «Громадянську партію «Пора» в Україні або ж «Політичну партію дурнів» у Росії) ще

побувають у лоні соціальної системи, доти вони не є інституційними елементами політичної системи (тим часом, хоч як це парадоксально, функціонують у політичній сфері, а саме – у «відносинському секторі»); 3) система місцево-регіонального самоврядування, автентично функціонуючи в лоні соціальної системи, об'єктивно не може претендувати на право інституціалізації як елемент політичної системи, – нехай би вона «у згорнуто-коконовому стані» містила зародки десятка/сотні гіпотетичних політичних партій (в останній колізії було б знищено й усю соціальну систему), що й реально відбувається у тоталітаризованому суспільстві.

На створеному нами фоні неозброєним оком видно «інтелектуальні прогалини», закладені у право-критерійні підвалини Закону «Про політичні партії України» від 5 квітня 2001 року. На подібних засадах у 60-х роках ХХ ст. у Китаї діяв суперплюралістичний критерій: «На нашому вільному полі хай вільно ростуть тисячі трав і квітів!».

Генетична тріада Гегеля створює об'єктивне підґрунтя для заснування партій ще у низовонародному суспільстві бодай середнього рівня соціально-політичного розвитку та неодмінно у лоні реальної соціальної системи. Тріада по-своєму ілюструє тезу М. Я. Острогорського (засновника науки політичної соціології та партології як галузі політичної науки): будь-який народ «найуспішніше стає політичним суб'єктом» за посередництвом своїх політичних партій, які «згодом та ситуативно» висувають зі свого середовища кадри державників: парламентаріїв, адміністраторів і чиновників [14, с. 81-82]. (Як видно, усе ледь не навпаки, ніж це діється у нас...) Звідти – лише один крок до «партологічного прочитування» ст. 5 Конституції України, яка проголошує народ єдиним джерелом політичної влади та носієм політичного суверенітету країни.

Логістика тріадних конструкцій має лише три динамічні проєкції: лінійну, колоподібну (перспективну та ретроспективну) і хаотичну. Генетична тріада Гегеля має послідовно-лінійну динаміку, яка чудово втілює думку великого діалектика: у політичній сфері, як і взагалі у політичному світі, усе має виникати та конституюватись не дискретно або ж стрибкоподібно, а послідовно і «невимушено», на місцево-автентичному, а не «завезеному» ґрунті. Бо ж такою є дистрикт-вимога Всесвітнього Розуму: своє – своєму.

На абстрактному прикладі прослідкуємо логістику генетичної долі тої партії (на початках ще протопартії) у транзитній еволюції просторами низовонародного поля публічної політики і аж до поля легітимованої правом політики. У структурі гегелівської генетичної тріади основні її концепти розташовано у такій лінійній динаміці:

Гіпотетична протопартія має поступово виникати за наявності в своєму регіоні/місцевості певної сукупності об'єктивних і

суб'єктивних умов. На думку В. Липинського, її «вихідним осередком» мають бути «групи місцевих патріотів-активістів», які по-справжньому вболівають за долю своєї «малої територіальної батьківщини». На початках усі чесноти гіпотетичної протопартії втілюють означені елітні люди – «активістські патріоти» та її «батьки-засновники». З-поміж інших вирізняються, за В. Липинським, основні дві їхні риси: «завойований на місці авторитет територіального патріота» та «сила самоорганізації» [12, №1, с. 64-65]. Оці свої якості протопартія мусить повсякчас демонструвати практичною участю у житті людей конкретної місцевості, – «причому в буденній та безумовній роботі на позитив і конструктив, та ще й без надії на безпосередній успіх чи відчутну винагороду» [3, №3, с. 46-47].

Другим своєрідним етапом генерування протопартії є її невимушене, природне *становлення* одним із місцевих соціальних інститутів, – хай би якими були амбіції її «батьків-засновників» та елітних «активістських патріотів». Саме ж по собі те становлення є певно тривалим процесом, який матеріалізується у контексті тих же місцевих об'єктивних і суб'єктивних умов. Але на цьому етапі до «загального пейзажу» додається вже сутнісна деталь: протопартія мусить проявити свою «окремішність» на фоні «методики життєдіяльності» інших соціальних інститутів, у змагальній взаємодії з ними та на очах у пересічного люду – далеко не завжди індиферентного спостерігача, а то й *первинного актора місцево-регіонального політичного поля*.

Перша ж ліпша «апробація на якість» для протопартії відбувається під час місцевих політичних виборів регіонального та загальнодержавного значення, мінімум – регіональних плебісцитарних акцій обмеженого геополітичного масштабу (наприклад, референдумів з приводу якихось місцевих етнокультурних чи міжрегіональних питань). Під час змагань і самовиділяються, за В. Парето, елітні групки «левів» і «лисиць» [13, с. 255]. Цілком можливо, що за цих умов оті елітники, створюючи у нетривких структурах протопартії групки фракціонерів, дисидентських «хобі-клубників» та інших «незалежницьких» фігур, таким чином і «виводять» протопартію на рівень *поля публічної політики*, де вона отримує шанс стати вже автентичною політичною партією.

Вже на цьому полі вирішуються іміджеві і сутнісні політико-культурницькі питання «хто є хто у публічній політиці». Вважаємо, що, ще перебуваючи на цьому «середньому» полі, але позитивно витримавши апробацію у контексті місцево-регіональних, загальнодержавних та транскордонних політичних і геополітичних кампаній (центральні та місцеві вибори, регіональні

політичні та плебісцитарні акції, транскордонні проекти у рамках «євро регіонів» та навіть і такі «неполітичні» міждержавні акції на кшталт «російський газ – через Україну – до Заходу Європи» чи «Єврофутбол-2012» тощо), – лише за цих умов та партія має право подати заявку на юридичну інституціоналізацію як політичний суб'єкт загальнодержавного масштабу.

Слід гадати також, що для партії, яка стала «цілісністю» та неповторно пізнаваним політичним суб'єктом на даному провінційному «середньому полі», не обов'язково «кусім тілом» залишати рідну політичну ойкумену та щосили прямувати до політичного центру країни. Контекстними зразками тут можуть слугувати німецький «Християнсько-демократичний союз» (Баварія), норвезька «партія Венстре» (Нарвик), австрійська «Народна партія» (Карінтія) та ін. Звісно, це не стосується окремих «левів» і «лисиць» із середовища тих «провінційних партій». Напевно, вони, як одного разу висловився В. М. Литвин, організовують та інспірують «чергові спроби легітимізувати феодальну політичну систему, перекроювати країну під політичний момент і під конкретні особистості» [8].

Третя фаза гегелівської генетичної тріади – *розвиток* партії на власних феноменальних засадах. Це стадія еволюції партії уже в ролі «визнаного» центром і колегами політичного суб'єкта центрального *поля легітимної політики*. На цей вищий щабель політичної діяльності загальнодержавного масштабу партію підносять конкретна та конструктивна участь у соціумо- і державотворчих акціях, поточних політичних і соціально-економічних подіях, а найвідчутніше – *електоральні та плебісцитарні процеси і кампанії* (вибори, референдуми, акції «прямої демократії», «проблемні» опитування, періодичні переписи населення тощо).

Під час свідомої організації та стихійного протікання означених різносенсових «форм політичної участі» партія проходить процес «внутрішньої самоаксіології». А саме: 1) «перевіряється на адекватність» членська база партії; 2) визначається «ресурсне коло джерел» самого існування партії як самодостатнього політичного суб'єкта; 3) уточнюються та неодноразово коригуються програмно-політичні, платформні позиції та бачення перспективного розвитку партії; 4) гнучко апробуються попередні оцінки політико-державницьких, соціально-економічних, правових та світоглядних основ подальшої розбудови країни за конкретної участі у цьому самої партії.

На межі «нижнього» (суто соціального) і «середнього» (соціально-політичного) партійно-діяльнісних полів ледь видніється «риска відмінності» між соціальною і політичною системою одного й того ж суспільства в одній і тій самій країні. Партії, які не пройшли

період генезисного загартування у надрах соціальної системи, не мають належних шансів стати «монолітно цілісними політичними організаціями», «союзами єдинодумних і єдинопіючих суб'єктів» [14, с. 501]. Можна стверджувати, вже йдучи за В. Парето: вони ризикують надовго залишатися тимчасовими, ситуаційними та проблемними, «групами тиску» і неприродними «шлюбними контрактами» випадкових спільнот «левів» і «лисиць».

Будучи сколками або й творцями певних протопартій/блоків псевдопартій, вони, як зазначає російський соціолог О. В. Осипова, «проявляють схильність до маніпулювання масами за допомогою хитрощів та омани» («лисиці»), або ж відзначаються здатністю до застосування насильства» («леви»); у підсумку ці «доцивілізовані псевдопартійці» являють собою «два типи правління, які, у свою чергу, міняються місцями внаслідок загальної деградації еліт...» [13, с. 256]. Продовжуючи вже процитовану вище думку В. М. Литвина в апікації до сьогоденної України, констатуємо: ці квазіпартії, що й уявлення реального не мають про якусь «соціальну систему» та «народні маси країни», фактично «прискорюють процес автономізації й атомізації всіх інститутів країни», «примують її жити за інерцією, триматися на хаосі» [8].

Третьою фазою генетичної тріади Гегеля сама поточна політична історія країни немов відкриває для ім'ярек-партії лише «зовнішню завісу» над усією «сценою великої політики». Логіку ж життєдіяльності та «правила» політичного мислення і поведінки на тій сцені вимальовує нам друга гегелівська методологічна конструкція – **функціональна тріада**. Партіям, які щойно вийшли з надр соціальної системи, тріада бодай «пунктирно» окреслює контури фаланг чинної у країні партійної системи («ліві» – «праві» – «центристи»). Напередодні чергових політичних виборів та плебісцитарних кампаній – центральних і місцевих – лідерському складу «новоприбулих» партій вона «підказує» гіпотетику реформаційних перспектив для партії, а після них виявляє їхній дійсний (а не ілюзорний) соціумо- і державотворчий потенціал самих цих партій.

Загальна цінність пізнавального потенціалу функціональної тріади виявляється під час бодай короткої дескрипції основних її ступенів самоконструкції. Зокрема:

- **на першій стадії** виявляється принципова **побудова** новоприбулої (новоствореної) партії, – головно, її організаційно-кадрові засади, ідейно-світоглядні орієнтири «масових» членів партії, етичні настанови активу, кількісно-якісні характеристики місцево-регіональних структур партії, локалізація мережі ЗМІ та PR-служби партії;

- на другій стадії прояснюються *внутрішні джерела саморозвитку* партії, – параметри її соціальної бази, якісний склад лідерів партії та їх перспективні амбіції, рівень інтелектуалізму серед пересічних членів партії та професійні «фарби» лідерського активу партії у центрі та на місцях, ідейно-теоретичний креатив лідерів партії «першого ешелону» тощо;

- на третій стадії викристалізується *система взаємозв'язків партій* з навколишнім – внутрішнім та зовнішнім – середовищем. Його складають різносенсові історико-генетичні, етнокультурні та соціально-політичні суб'єктності. Зокрема: 1) місцево-регіональні земляцькі людності, які мешкають на етнооікуменній площині першогенезування протопартії/партії; 2) активістські угруповання з лона системи місцево-регіонального самоврядування, які разом із кадровими започаткуваннями партії колись перебували у статусі елементів та інститутів низовонародної соціальної системи; 3) соціопоколінські та елітно-професійні групи, що й дотепер слугують партії «електорально-симпатичним етнокультурним ареалом»; 4) симпатичні та опоненти у середовищі нинішньої живої партійно-політичної системи країни; 5) соціокультурні та етнополітичні суб'єкти транскордонної геополітичної площини за межами країни та ін. На соціолюдських «стовпцях» цього політико-культурного середовища базується «верхнє поле центральної легітимної політики» [4], на площині та в координатах якого функціонує віднині ім'ярек політична партія.

Кореляція теоретико-методологічних потенціалів генетичної та функціональної тріад Гегеля вимальовує нам, за М. Вебером, певний синтезно-підсумковий «ідеальний тип» сучасної політичної партії. Це – її «мислений образ», якого ми створили «шляхом абстрагування низки характерних соціальних явищ епохи...» [7, с. 243]. Цим абстрагуванням ми хотіли б відрізнити веберівський ідеальний тип, «який може, звичайно, набувати якнайрізноманітніших форм» [7, с. 244], від тої форми, яка за наших транзитних умов стала домінантною, – від «призначеної зверху» квазіпартії.

Ідея партії, що поступово та невимушено виникає у надрах соціальної системи, у мережі «майже неполітичних» процесів та такої формації, що «через три політичних поля транзитуює аж до площини та структур політичної системи» [4], – ця ідея нам підказана двома суміжно сюжетними роботами І. М. Варзара 2001 і 2010 років про політичну партію взагалі та, зокрема, про її різновид «етнополітичної партії» [4; 6, с. 223-224]. Повертаючись до термінологічної мови М. Вебера, зазначимо, що корелювання цієї ідеї із наявними в нас «компонентами історичної реальності, з яких можна абстрагувати відповідний цій ідеї ідеальний тип», створює по-своєму «складну мислену конструкцію» [7, с. 244]

Отже, сучасна політична партія за транзитних умов розвитку нашого посттоталітарного суспільства мусила б мати модельну конструкцію *«партіологічного квадрата»*. У тієї партії є:

1) лише їй адекватна *соціальна база* – сукупні людські групи та утворення у надрах низовонародної маси, чії потреби, інтереси, зажадання та уподобання дана партія зобов'язується репрезентувати у політичній сфері суспільства;

2) лише їй притаманна *політична платформа* – умоглядна соціально-політична височінь, з позицій якої партія неодмінно конструктивно та в аплікації до суспільних зажадань оцінює всю *політологічну атрибутику цивілізованої країни*: форму держави, конституційний лад, форму політичного правління, модель управління суспільними справами, модус громадянського суспільства, тип політичного режиму тощо та пропонує свої позитивні альтернативи;

3) лише їй характерна *політична програма* – стислий виклад основних конструктивних політичних цілей та перетворювальних завдань, які партія ставить перед собою на гіпотетичну перспективу в ім'я об'єктивації/реалізації суспільно значимих потреб, інтересів, зажадань, уподобань тощо;

4) лише нею «сповідувана» *політична ідеологія* – система теоретично закладених ідей, поглядів та ціннісних орієнтацій, якими партія виражає життєві потреби, основні інтереси, поточні та перспективні прагнення людських компонентів своєї соціальної бази.

Бодай з поверхового корелювання створеної нами моделі політичної партії та української партієтворчої моделі (зафіксованої Законом «Про політичні партії України» від 5 квітня 2001 р.) видно й зрозуміло: країна переживає кризу, – принаймні, почасти, а в політичній сфері й «на всі сто», – і в партіологічних аспектах буття. Своєрідними відповідями на виклики часу були б *розробка нової партієтворчої концепції*, прийняття нової редакції законів про політичну реформу, про політичні партії і громадські організації, про мови і громадянство, про етнонацменшини й етнічну політику, про міграційну політику і біженців тощо. Усе це й саму партієтворчу концепцію «підвело б під мур» необхідності оновленого «прочитання» запропонованого тут «партіологічного квадрата». Більш детальна його дескрипція з нашого боку – предмет іншого дослідження та під іншим кутом зору.

1. Бодуен Ж. Вступ до політології / Пер. з франц. – К.: Основи, 1996. 2. Варзар І. М. Політична етнологія як наука: історіологія, теорія, методологія, праксеологія. – К.: Школяр, 1994. 3. Варзар І. М. Про політичну науку слово правдиве промовимо, – не апологетичне,

а історіологічне... / Нова політика. – 1997. – №3 (11). 4. Варзар І. М. Друге явлення опозиції народу // Україна і світ сьогодні. – 2001. – 31 березня – 6 квітня. 5. Варзар І. М. Радикальні реформи – єдиний порятунком для України / Політичний менеджмент. – 2009. – №1 (34). 6. Варзар І. М. Політична етнологія. Пропедевтичний курс. Авторський підручник. – К.: МАУП, 2010. 7. Вебер М. Соціологія. Загальноісторичні аналізи. Політика / Пер. з нім. – К.: Основи, 1998. 8. Відповідь на історичний виклик зобов'язана формувати еліта. З виступу Голови Верховної Ради України, віце-президента НАНУ Володимира Литвина на загальних зборах Національної академії наук України 15 квітня 2009 року // Голос України. – 2009. – 18 квіт. 9. Гавриленко І. М., Мельник П. В., Недюха М. П. Соціальний розвиток. Навч. посібн. – Ірпінь, Академія ДПС України, 2001. 10. Гегель. Наука логіки. – В 3-х томах. – Том 1 / Пер. с нем. – М.: Мысль, 1970. 11. Грамши А. Избранные произведения / Пер. с итал. – М.: Прогресс, 1980. 12. Липинський В. Україна на переломі. 1657-1659 / Український історичний журнал. – 1992. – №1. 13. Осипова Е. В. Парето Вильфредо / Современная западная социология: Словарь / Рук. авт. колл. Ю. Н. Давыдов. – М.: Политиздат, 1990. 14. Острогорский М. Я. Демократия и политические партии / Пер. с франц. – М.: ЮрАрт, 1997.

УДК 329.63

ЕТНОПОЛІТИЧНА ПАРТІЯ ЯК СПЕЦИФІЧНИЙ СУБ'ЄКТ МІЖЕТНІЧНИХ ВЗАЄМИН

Ларченко М. Л.

Характер міжетнічних відносин зумовлений нерівністю прав і можливостей людей, які належать до різних етнічних спільнот, унаслідок чого між ними виникають конфлікти. У процесі їх врегулювання важлива роль покладається на політичні інститути (державу, партії, міжнародні організації), що мають гарантувати рівну участь етнічних суб'єктів у всіх сферах життєдіяльності соціуму. У статті зосереджено увагу на феномені етнополітичної партії, яка покликана забезпечувати політичне представництво конкретного народу-етносу в органах влади.

Ключові слова: *етнополітична партія, етнічна і національна меншість, міжетнічний конфлікт, політична нація.*

The character of interethnic relationships is stipulated by inequality of rights and abilities of people that belong to different ethnic